

HET NUMISMATISCH ŒUVRE VAN JAN ANTEUNIS

Huguette Taymans

BIOGRAFIE

Jan Anteunis werd geboren te Gent op 29 maart 1896. Hij voelde zich al vroeg aangetrokken tot de kunst, en begon tekenlessen te volgen aan de Gentse Academie. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 vluchtte hij met zijn jongere broer naar Engeland, waar hij in de *University School of Arts* te Liverpool een artistieke opleiding volgde. Zijn aanleg voor beeldhouwen werd er opgemerkt door zijn leraar, de Engelse beeldhouwer Richard Allen. Na de wapenstilstand van 1918 keerde Anteunis terug naar België en schreef hij zich in aan de Gentse Academie. Hij werd er leerling van Geo Verbanck en Felix Metdepenninghen en behaalde verschillende prijzen in het tekenen en beeldhouwen. Reeds toen kwam hij sterk onder de indruk van het werk van zijn stadsgenoot Georges Minne.

Jan Anteunis

De eerste jaren bleef zijn weergave natuurgetrouw en academisch, maar vanaf circa 1926 kregen zijn creaties stilaan een eigen karakter en ontpopte Anteunis zich tot een gevoelige en impulsieve kunstenaar die streefde naar vormschoonheid, een verfijnde lijn en elegantie. Zijn vrije scheppingen waren nu eens van een religieus-filosofische inspiratie en dan weer een hymne aan de vrouwelijke schoonheid en aan het moederschap. Zelf verklaarde hij dikwijls dat zijn beelden bezielde waren door de muziek waarvan hij zeer veel hield. Bij zijn talrijke beelden van slanke danseressen, waarin hij een buitengewone gevoeligheid wist te koppelen aan een levendige vormschoonheid, komt dit aspect sprekend tot uiting.

Na zijn deelname aan de tentoonstelling van het collectief “Kunst en Kennis” in het Casino te Gent in 1927 begon Anteunis enige bekendheid te krijgen, onder meer met beelden als “Droom” en “Christuskop” ¹. Zijn eerste eigen tentoonstelling, samen met schilder Albert Claeys in de Gentse Galerij Billiet (1930), gevolgd door nog vele andere exposities in binnen- en buitenland vestigde zijn reputatie nog meer. Dit vertaalde zich in een toenemend aantal opdrachten. Veel van deze bestelde bronzen beelden, portretbustes en plaketten waren bestemd voor grafmonumenten op de Gentse begraafplaatsen.

Grafmonument van Van Parijs op het Campo Santo

Graf van H. De Gezelle op de Westerbegraafplaats

Zijn sobere portretten (onder meer van de letterkundigen Karel van de Woestijne, Gaston Martens en Michel Van Vlaenderen, de componisten Toussaint De Sutter en Prosper Van Eeckhaut, de operazangeres Vina Bovy en de musicus Leo Vanderhaegen) worden gekenmerkt door trefzekerheid en psychologisch inzicht.

Anteunis haalde ook enkele officiële opdrachten van de stad Gent binnen. Zo werkte hij in 1956, samen met andere gekende beeldhouwers, gedurende tien maanden aan de monumentale fries “*Ring van het Leven*” voor de zuilengalerij in het Koning Albert-park (Zuidpark). Geen opdracht kon echter Gentser zijn dan het vernieuwen van de “*Mammelokker*” in 1962. Deze “*Caritas Romana*” ² maakte deel uit van de barokke uitbouw boven de ingang van het Gentse belfort en werd in 1741 door David 't Kindt uitgevoerd. In 1962 was deze beeldengroep door erosie zo diep uitgevreten dat ze volkomen teloor dreigde te gaan. Anteunis kapte een getrouwe kopie uit een blok witte antiorsteen van 12.000 kilogram. Daarbij baseerde hij zich op de originele maquette in vier delen, die van uit de kelder van het Museum voor Schone Kunsten werd overgebracht naar de door hem als atelier ingerichte werkhuizen Rigelle op de Drongensesteenweg. Het was een fysisch zware opdracht voor de toen al 65-jarige kunstenaar, die hij toch met brio tot een goed einde heeft gebracht.

Anteunis werkt aan de nieuwe Mammelokker in zijn tijdelijk atelier

De Mammelokker aan het Gentse belfort

Daarnaast realiseerde de zeer sociaal ingestelde Anteunis een groot aantal artistieke creaties voor de talrijke verenigingen waarvan hij lid was.

Aanvankelijk huisde Anteunis met een groep andere kunstenaars, waaronder Jo De Vuyst, Karel Cornel en Victor Lorein, in het pand Onderbergen. Later bevond zijn werkplaats zich nog in de Luxemburgstraat 7 te Gent en in de Bouwmeesterstraat 6 te Sint-Amandsberg, maar uiteindelijk nam hij het atelier van Georges Minne in het Pussimierstraatje naast het Sint-Lucasinstituut over. De laatste jaren van zijn leven bracht Anteunis de winter door in Torremolinos (Spanje), waar hij terug schilderijen en aquarellen begon te vervaardigen. Ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigste verjaardag in 1971 vond in het Centrum voor Kunstambachten in de Sint-Pietersabdij van 10 tot 28 november een retrospectieve tentoonstelling van zijn werk plaats. Anteunis overleed te Gent op 16 november 1973. De twintigste verjaardag van zijn overlijden was de aanleiding tot een herinneringstentoonstelling in het Museum Leon De Smet in Deurle (1993).

DE MEDAILLES

Anteunis vervaardigde in de loop van zijn carrière verscheidene medailles, zowel voor verenigingen als voor particulieren. Omdat zijn persoonlijk archief grotendeels verloren is gegaan was het niet gemakkelijk om hierover gegevens terug te vinden. Enkel bij de nog bestaande verenigingen was dit in beperkte mate mogelijk. Dit is des te spijtiger omdat Anteunis zijn penningen soms niet signeerde, waardoor ze enkel via archiefstukken of verklaringen van betrokkenen aan hem kunnen toegeschreven worden.

Het is dus zeker niet uitgesloten dat in de toekomst nog medailles opduiken die hier niet vermeld zijn. Een aantal sterk met penningen verwante stukken werden opzettelijk buiten beschouwing gelaten: de gildebreuken, de op één enkel exemplaar vervaardigde kentekens en de portretmedaillons. Deze laatste waren een specialiteit van Anteunis (zowel voor huldgingen in verenigingen als voor grafmonumenten), en het is altijd mogelijk dat van sommige een nog niet teruggevonden medaille werd afgeleid.

Kampioenschappen van de “Fédération Royale Belge des Sociétés d’Aviron” (1932)

De Belgische roeibond werd in 1887 opgericht onder de naam “*Fédération Royale Belge des Sociétés d’Aviron*”. Sinds 1888 richt ze jaarlijks de Belgische kampioenschappen in, die aanvankelijk beperkt waren tot twee wedstrijden: de skiff (éénzitter) en de acht met stuurman. Vanaf 1920 werden er andere disciplines aan toegevoegd. Tot 1955 werden de kampioenschappen op verschillende plaatsen gehouden, afhankelijk van de roeivereniging aan wie de organisatie was toevertrouwd. Van 1955 tot en met 1978 gingen ze steeds door op de Watersportbaan te Gent ³ en vanaf 1979 op de roeibaan Hazewinkel te Willebroek. Enkel de wedstrijden voor senioren werden officieel als “kampioenschappen” aanzien; die voor de andere categorieën werden “erewedstrijden” of “courses d’honneur” genoemd en gingen op een andere dag en plaats door.

Gent heeft van bij het ontstaan ervan een vooraanstaande rol gespeeld in de georganiseerde roeisport. De overwinningen die haar twee bekendste roeiverenigingen ⁴ samen behaalden in de prestigieuze wedstrijd op de Theems te Henley vonden overal in Europa grote weerklank ⁵. De afgevaardigden van beide maatschappijen bepaalden ook in de Belgische Federatie mee het beleid ⁶. Het is ongetwijfeld via één van hen dat Jan Anteuinis in 1932 werd aangesproken voor het vervaardigen van een plakket als beloning voor de overwinnaars in de Belgische kampioenschappen. Hij werkte hiervoor samen met Wilfried Rooms ⁷, die het ontwerp tekende. Er werden twee formaten uitgebracht: grote bronzen plaketten voor de kampioenen bij de senioren en kleine exemplaren in zilver voor de winnaars van de erewedstrijden.

1. Plakket voor de Belgische kampioenen bij de senioren, z.d. (1932)

Vz. Rechts staat een naakte atleet in vooraanzicht, met het hoofd naar links gewend en afgebeeld tot boven de knieën; hij houdt de rechterarm horizontaal gestrekt en steunt met de linkerhand op zijn heup; achter hem vaart een achtriem naar links, onder een door drie halve cirkels weergegeven regenboog; in de linker benedenhoek, *Jan / Anteuinis*; onder dit alles, op een verhoogde rechthoek, F.R.B.S.A.; het geheel is omgeven door een geprofileerde boord; onderaan links, op de boord, ARCH. W. ROOMS (verzonken); links, rechts, boven- en onderaan is de boord langs de buitenzijde afgezoomd met een smalle en iets kortere uitstulping; op de sterk gebogen bovenzijde is een opengewerkte koningskroon geplaatst.

Kz. Een gekroond anker is geplaatst op een lauriertak en twee roeispanten; een schuin opwaarts geplaatste speer, met een naar rechts wapperende wimpel

is aan het midden van het anker vastgeknoopt; de wimpel draagt het opschrift F.R.B.S.A.; onder dit embleem, CHAMPIONNATS / DE BELGIQUE; rondom, een effen boord met dezelfde uitstulpingen en kroon als op de voorzijde.

Uitgesneden langs de beeldenaar – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).
Brons – 88,6 x 60,2 mm – privé-verzameling.

Onder de tekst op de keerzijde werd telkenmale het desbetreffend jaartal ingegraveerd. Exemplaren uit 1932, 1935, 1937, 1938, 1950 en 1957 zijn gekend, en er mag aangenomen worden dat de tussenliggende jaartallen – behalve 1940 tot en met 1945 ^{8/} – ook bestaan.

Het Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel bezit een exemplaar zonder ingegraveerd jaartal, en een auteursproef van de voorzijde (geslagen op een te groot plaatje en met “EPREUVE D’AUTEUR” ingeslagen op de daardoor ontstane rand). Beide stukken kwamen in deze verzameling terecht bij hun uitgave in 1932. Gelijkaardige auteursproeven bevinden zich in verscheidene privé-verzamelingen ^{9/}.

In de Gentse roeiverenigingen werd deze prijspenning al spoedig omgedoopt tot “het bloot pisserke”. Waarschijnlijk is deze bijnaam – die nu nog steeds wordt gebruikt – aan Anteonis ter ore gekomen, want bij latere gelijkaardige creaties (voor de kruisboogkampioenschappen) heeft hij voor aangepaste kledij gezorgd.

1.1. Plaket voor de Belgische kampioenen bij de senioren, z.d.

Vz. Als van nr. 1, maar de namen van de ontwerper en van de graveur ontbreken.

Kz. Als van nr. 1.

Uitgesneden langs de beeldenaar – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).
Brons – 57,5 x 40,0 mm – privé-verzameling.

Van deze aanzienlijk kleinere plaket is een exemplaar met het ingegraveerd jaartal 1969 gekend. Dit is het meest recente jaartal, wat laat vermoeden dat ergens tussen 1958 en 1969 om een of andere reden nieuwe matrijzen dienden te worden vervaardigd. Het ontbreken van de namen van graveur en ontwerper wijst in dezelfde richting. Volgens verklaringen van bestuursleden van de “Royal Sport Nautique” van Gent hebben leden van hun vereniging nog in de jaren tachtig een dergelijke plaket behaald.

Men mag aannemen dat voor beide formaten plaketten waarvan voor ieder gedurende ongeveer 25 jaar enkele exemplaren per jaar zijn uitgegeven, een 100-tal exemplaren werden geslagen.

1.2. Draagpenning voor de winnaars van de erewedstrijden, 1936

Vz. Als van nr. 1, maar de naam van de graveur is verzonken weergegeven, deze van de ontwerper is foutief gespeld (ARCH. W. ROOS in plaats van ARCH. W. ROOMS) en een driehoekig draaigoog sluit aan op de globe van de kroon.

Kz. COURSES / D'HONNEUR / 1936; in de rechter benedenhoek is een rechthoekig stempeltje met de letters AR ingeslagen.

Uitgesneden langs de beeldenaar van de voorzijde, met bovenaan een draaigoog en ring – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Zilver – 37,0 x 23,5 mm – privé-verzameling.

Deze draagpenningjes werden waarschijnlijk vanaf 1932 ieder jaar met een andere keerzijdematrijs geslagen, waarbij enkel het jaartal werd aangepast. Om te besparen op de productiekosten werd eerst (vanaf 1937) de kroon niet meer opengewerkt en vervolgens werd het massief zilver vervangen door niet-edel metaal. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de tot op heden teruggevonden exemplaren:

Jaartal	Kroon	Metaal
1936	Opengewerkt	Zilver
1937	Niet opengewerkt	Zilver
1949	Niet opengewerkt	Verguld
		Verzilverd
1950	Niet opengewerkt	Verguld
		Verzilverd
1952	Niet opengewerkt	Verzilverd

Bij de vergulde en verzilverde exemplaren ontbreekt vanzelfsprekend het zilvermerk op de keerzijde.

Het Koninklijk Landjuweel (1949)

In 1921 nam koning Albert een reeks initiatieven die moesten leiden tot een jaarlijkse toneelprijskamp voor amateurgezelschappen, waarvoor hij de trofee zou schenken. Het hele opzet was duidelijk geïnspireerd door de oude landjuwelen van de rederijders. De drijvende kracht achter dit alles was Herman Teirlinck, die datzelfde jaar op aanraden van de minister van Kunsten en Wetenschappen als privé-raadgever van de koning was aangetrokken in verband met de aanstelling van een leraar Nederlands voor prins Leopold. De statuten van de “Koninklijke Commissie voor Toekenning van het Landjuweel” werden op 23 maart 1922 door de koning goedgekeurd en het eerste tornooi vond nog dat jaar plaats 10.

De door de koning geschonken trofee was aanvankelijk een beker die definitief behouden mocht worden door de vereniging die twee achtereenvolgende jaren de overwinning behaalde. De winnaar van het tornooi moest het volgend jaar de wedstrijd organiseren, maar de daaraan verbonden kosten en het feit dat de inrichtende vereniging niet kon meedingen naar de overwinning maakten dat veel laureaten er van afzagen 11. Omdat de koning in 1929 reeds een vierde trofee moest schenken werd het reglement gewijzigd en werd de beker toegewezen via een wedstrijd tussen de laureaten van zeven opeenvolgende jaren.

De vijfde trofee werd pas in 1948 geschonken door prins-regent Karel 12.

Het eerste tornooi voor deze beker (het zestiende in totaal) werd in 1949 ingericht door “*De Moedertaal*” uit Mechelen. De opvoeringen vonden plaats tussen 16 januari en 10 april in de stadsschouwburg aldaar. Winnaar was “*Jhesus metter Balsemblomme*” uit Gent. Deze rederijderskamer zag af van de inrichting van het daaropvolgende tornooi in 1950, waardoor de organisatie te beurt viel aan de “*Sint-Augustinuskring*” uit Antwerpen die in 1949 tweede eindigde. Deze zeventiende wedstrijd ging door in de Huurschouwburg (Kipdorpbrug) van 5 februari tot 2 april 1950 en werd gewonnen door “*De Verbroedering*” uit Antwerpen. De troonsbestijging van Boudewijn maakte dat de kampstrijd van 1951 het laatste tornooi werd voor deze beker. Het vond plaats van 30 september tot 16 december 1951 in het Casino te Waterschei en werd er ingericht door “*Thalia*” uit Houthalen, die in 1950 de tweede plaats had veroverd. Ditmaal behaalde “*De Broedermin*” uit Antwerpen de eerste prijs 13.

Landjuweelbeker van de prins-regent

Met de drie laureaten van 1949, 1950 en 1951 werd overeengekomen dat geen wedstrijd zou worden ingericht voor de definitieve toewijzing van de beker, maar dat die als onverdeeld eigendom van deze drie kringen bewaard zou worden in een museum of culturele instelling. Uiteindelijk heeft de Koninklijke Commissie voor Toekenning van het Landjuweel besloten om hem zelf in bewaring te nemen. In plaats van de wedstrijd werden twee plechtigheden georganiseerd waarop de drie kringen elk met een eenakter optraden, eerst in de Arenbergschouwburg te Antwerpen op 25 oktober 1952 en dan in de K.N.S. te Gent op 15 november 1952.

Anteunis, zelf lid van de rederijderskamer Sint-Agnete ^{14/} en betrokken bij de oprichting van de nieuwe rederijderskamer “De Toortsen” ^{15/} vervaardigde een herinneringsmedaille voor het landjuweel, die slaat op de periode dat voor de beker van de prins-regent werd gestreden:

2. Penning voor de landjuweelbeker van de prins-regent, 1949

Vz. De beker van de prins-regent tussen twee korte lauriertakken; rechts van de voet, *Jan / Anteunis*; rondom, Z.K.H. PRINS KAREL REGENT VAN BELGIE - V^D LANDJUWEELBEKER (bovenaan) / - 1949 - (onderaan) en een dunne effen boord.

Kz. Het effen veld, bestemd voor de gravure, wordt omringd door een koningskroon (bovenaan), een eikentak met telkens drie eikels (onderaan links en onderaan rechts) en een schild met het Belgisch wapen (in de afsnede); rondom, . . . KONING ALBERT INSTELLING – HET LANDJUWEEL . . . en een dunne effen boord.

Op de rand is FISCH ingeslagen.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Bronz – 70,6 mm Ø – verzameling: Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek Albert I.

Zilver – 70,0 mm Ø – privé-verzameling: op de rand ingeslagen, A900 en het fabrieksmerk van Fisch; op de keerzijde ingegraveerde opdracht, XVIIIE TOR-

NOOI (links tussen de kroon en de linkse eikentak) ANTWERPEN 1950 (rechts tussen de kroon en de rechtse eikentak) in het veld, LANDJUWEEL / EN PRIJS VAN EENHEID / EN / ZUIVERHEID VAN UITSPRAAK / KON. VER. / DE VERBROEDERING / ANTWERPEN

Op 13 november 1987 werd in een veiling te New York ¹⁶ een exemplaar aangeboden met een ingegraveerde inscriptie op de keerzijde: het jaartal 1951 en de opdracht “Dr. Josef de Meulder”. Deze begunstigde was ondervoorzitter van *Toneel Thalia Group*, de vereniging die dat jaar het tornooi inrichtte.

De vernieuwing van Klokke Roeland en de viering van duizend jaar Gent handelsstad, op initiatief van de Gentse Gebuurtedekenijen (1949)

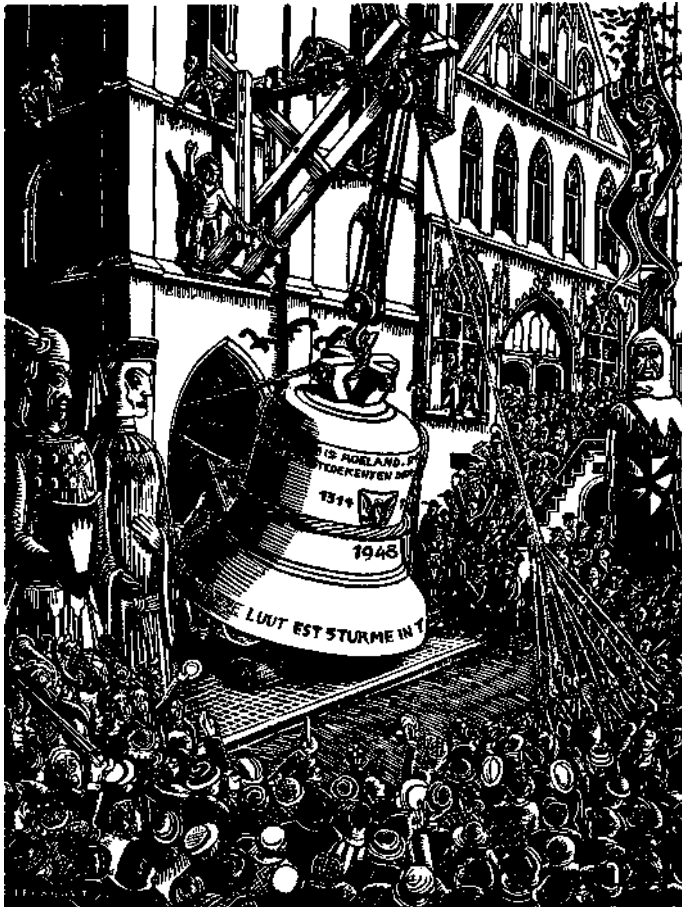
Reeds vanaf de Middeleeuwen bestonden te Gent de “*Gebuurten*” als kleinste territoriale indeling van de bevolking. Deze entiteiten, met een deken als verantwoordelijke, stonden los van de socio-economische en politieke structuren ¹⁷. In de negentiende eeuw hielden de gebuurten zich bezig met alles wat met het sociaal leven van de wijk te zien had (zoals de melding van een sterfgeval, het laten versieren van de huizen voor een primus of een gedecoreerde, het organiseren van processies, stoeten, banketten en bals, enz.). In 1902 vond een reorganisatie plaats en werd overgegaan tot de oprichting van een overkoepelende vereniging, waarvan het eerste reglement op 8 februari 1903 werd bekrachtigd. Vanaf dan werd van “*dekenijen*” gesproken en speelde de middenstand er een vooraanstaande rol in (die heeft nu trouwens nog altijd in de meeste gevallen de organisatie in handen). De nieuwe vereniging werd eerst de *Bond van Dekens en Baljuws* genoemd, vervolgens de *Officieele Dekenbond van Gent* (vanaf 1904) en uiteindelijk het *Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen der Stad Gent* (in 1930) ¹⁸. De omschrijving *Gebuurtedekenijen* is een neologisme dat de twee facetten van één en hetzelfde begrip combineert en wordt nu algemeen gebruikt ¹⁹.

In 1948 zette het Verbond der Gebuurtedekenijen de actie *Klokke Roeland terug* op. Klokke Roeland (of de Grote Triomfante) was de grootste klok van het Belfort. Ze had tijdens de Gentse feesten van 1914 een grote barst opgelopen, kort nadat overgeschakeld was op een systeem van elektrisch luiden. Een herstelling bleek in die jaren technisch onmogelijk zodat ze noodgedwongen op non-actief

Prentkaart “De Kleppende Roeland”

kwam te staan. Met haar actie wou het Verbond de nodige fondsen verzamelen om een nieuwe klok te laten gieten. Hiertoe werden op 1 maart 1948 inschrijvingslijsten geopend en onder de dekenijen verspreid. Ook werden kunstvoorwerpen te koop aangeboden: prentkaarten met *De Kleppende Roeland* (een weergave van een werk van beeldhouwer Cyriel Couvreur) voor 5 en 20 frank, en een houtsnede in drie verschillende formaten van de hand van Paul Eeckhout, conservator van het Museum voor Schone Kunsten, voor 50, 100 en 250 frank.

Houtsnede van Paul Eeckhout

Dat ook Jan Anteunis bij dit project betrokken werd is niet zo verwonderlijk. Voor de dekenij Sleepstraat, waar hij woonde, had hij in 1947 immers al de koppen van de reuzen Albrecht en Isabella geboetseerd ²⁰; deze stapten op 23 maart 1947 voor het eerst op (in de tweede naoorlogse folklore- en handelsstoet) en berusten nu in het Huis van Alijn (het vroeger Museum voor Volkskunde).

De folklore- en handelsstoet van 1947 bij haar doortocht aan het Belfort

Anteunis ontwierp ten voordele van de actie een bronzen miniatuurklokje op eiken stoel, dat te koop werd aangeboden voor 1.000 frank.

Het "Roeland" klokje

Anteunis vervaardigde ook het Gents wapenschild en de twee medaillons waarmee de nieuwe klok werd versierd; dit naar een ontwerp van Valentin Vaerwijck ²¹. Het linker medaillon verbeeldt de Gentse Maagd, voorzien van attributen die de grootheid

van Gent verzinnebeelden: bloemen (voor haar Floraliën), een zeilschip (voor haar haven), een hamer en tandwiel (voor haar industrie) en een Mercuriusstaf (voor haar handelsactiviteiten). Het rechter verbeeldt een feniks die triomfantelijk uit de vlammen herrijst, als zinnebeeld van de herboren Klokke Roeland.

De nieuwe klok werd gegoten bij de gieterij Michiels te Doornik en op 14 november 1948 triomfantelijk in stoet te Gent verwelkomt. Op 7 mei 1949 luidde ze het begin in van de festiviteiten ter gelegenheid van de duizendste verjaardag van Gent als handels- en nijverheidsstad ²². Een Lam Gods-spel en een historische stoet vormden de voornaamste feestactiviteiten. De stoet, waarin alle facetten van de Gentse geschiedenis, handel en nijverheid aan bod kwamen, werd gevormd door de leerlingen van alle Gentse scholen ²³ en trok door de straten van Gent op 8 mei 1949. Ze werd afgesloten door een praalwagen met een reproductie van Klokke Roeland.

Anteunis kreeg van het Verbond der Gebuurtedekenijen de opdracht om een herdenkingspenning voor het geheel van deze activiteiten te vervaardigen. Hij baseerde zich daarbij op de twee medaillons van de nieuwe Klokke Roeland, die van aangepaste omschriften werden voorzien.

3. Gedenkpenning Roeland herboren – duizend jaar Gent handelsstad, 1949
  - Vz. De Gentse maagd zit in vooraanzicht, met naar rechts gedraaide knieën, schuin achter een schild met het wapen van Gent dat links voor haar staat; ze heeft een bloemenruiker in de vouw van haar rechterarm die op het schild rust; op haar uitgestrekte linkerarm houdt ze een driemaster; links in het veld bevindt zich een verticale Mercuriusstaf en rechts een tandwiel met een hamer; onder de maagd en het schild, binnen een gebogen verdiepte band, het devies HOU ENDE TROU; rondom, een ronde verdiepte band met het omschrift KONINKLIJK · VERBOND · GEBUURTE-DEKENIJEN (bovenaan) / : DUIZEND · JAAR · GENT · HANDELS-STAD : (onderaan) en een effen boord; langs de binnenzijde van de ronde

band, verzonken, JAN ANTEUNIS (onderaan links) en VAL. VAERWYCK (onderaan rechts).

Kz. Een stralende feniks staat met gespreide vleugels en naar links gewende kop in vooraanzicht; zijn poten zijn omgeven door gestileerd weergegeven vlammen; onder zijn klauwen bevindt zich een klein schild met het wapen van Gents dat de boord onderaan snijdt; boven de vogel, binnen een gebogen verdiepte band, RESVRGAM; rondom, een ronde band die boven de vleugels van de feniks verzonken is en eronder verheven; binnen het gedeelte bovenaan bevindt zich het jaartal MCMIL tussen een laurier- en een eikentak; op het gedeelte onderaan staat het omschrift: ROELAND · HERBORN · - · TERUG · IN · DEN · TOREN : ; een brede geprofileerde boord sluit aan op de ronde band.

Op de rand is FISCH & CIE ingeslagen.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Brons – 70,0 mm Ø – privé-verzameling.

Deze penning werd te koop aangeboden tegen de prijs van 150 frank en was verkrijgbaar bij de firma Albert Verschraeghen-Vonck op het Sint-Baafsplein te Gent.

Na het beëindigen van de actie ontvingen 41 dekenijen en buurtbonden een miniatuurklokje, herinneringsmedaille of houtsnede, in functie van de door hen ingezamelde fondsen.

Bronzen dekplaat in het secreet van het Gentse belfort

Als blijvende gedachtenis aan de actie werd op 16 juli 1949 in het secreet van het Belfort een loden kistje ingemetseld dat een register bevat met de namen van de schenkers ten voordele van de nieuwe Klokke Roeland. De bronzen dekplaat van 60 op 80 cm werd door Anteunis vervaardigd en is versierd met de medaillons en het wapenschild die ook op de klok voorkomen.

Later gebruik van de penning Roeland Herboren – duizend jaar Gent handelsstad door de Gentse Gebuurtedekenijen

Enkele teruggevonden exemplaren tonen aan dat de medailles Roeland Herboren-duizend jaar Gent handelsstad die na de verkoop en de uitreiking aan de dekenijen nog resteerden, benut werden om verdienstelijke personen binnen het Verbond van Dekenijen te eren. Daartoe werd een passende opdracht gegraveerd op de effen ruimte binnen de ronde band op de keerzijde. De gekende stukken worden hieronder beschreven, maar er bestaan er ongetwijfeld meer.

3.1. Huldepenning, opgedragen aan mevrouw Van Kerckvoorde (1954)

Als nr. 3, maar op de keerzijde is onder de vleugels van de Feniks en langs de binnenzijde van de ronde band “IN DANKBARE HULDE AAN Mw. VAN KERCKVOORDE” – “DEKENIN OFFICIËLE DEKENIJ KOORNMARKT.” ingegraveerd.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Bronz – 70,0 mm Ø – privé-verzameling.

Het echtpaar Van Kerckvoorde had een kledingzaak op de hoek van de Donkersteeg. Beiden waren actief in de Dekenij Korenmarkt, maar na het stopzetten van hun zaak namen ze in januari 1954 ontslag uit hun functies ^{24/}. Ze werden enkele maanden later gehuldigd tijdens de algemene vergadering van het Verbond ^{25/} en men mag aannemen dat mevrouw Van Kerckvoorde toen deze medaille ontving.

3.2. Huldepenning, opgedragen aan mevrouw Rogge-Cornelis (1962)

Als nr. 3, maar op de keerzijde is onder de vleugels van de Feniks en langs de binnenzijde van de ronde band “HULDE AAN OPPERDEKENIN” – “Mevr. J. ROGGE-CORNELIS” ingegraveerd, en op de smalle boord boven de feniks 1952 – 1962.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Verguld brons, gemonteerd in een glasplaat op houten voet – 70,0 mm Ø – verzameling: Archief van het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen der Stad Gent.

Mevrouw Rogge werd op 29 oktober 1951 door de algemene vergadering van het Verbond tot opperdekenin verkozen en op 17 februari 1952 plechtig aangesteld. Ze bleef deze functie uitoefenen tot aan haar overlijden op 2 augustus 1964 ^{26/}. In 1952 maakte ze zich bijzonder verdienstelijk bij de inzameling ten voordele van de oprichting van een standbeeld van Jan Palfijn ^{27/}. Door de gravure van de twee data 1952 en 1962 is het duidelijk dat mevrouw Rogge dit stuk ontvangen heeft voor haar 10-jarig jubileum als opperdekenin.

De Medaille en Breve van erkentelijkheid van de Gentse Gebuurtedekenijen (1950)

In 1950 besloot het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen jaarlijks een “Medaille en Breve van Erkentelijkheid” te verlenen aan een persoon die door zijn artistieke, letterkundige of wetenschappelijke arbeid nieuwe luister had bijgebracht aan de stad Gent. Het eerste jaar werden er uitzonderlijk vier uitgereikt. De medaille, welke aan een diploma (of Breve) werd gehangen, is een verkleinde versie van de penning die Jan Anteunis het jaar voordien voor de actie “Klokke Roeland terug” had vervaardigd. Er werden 52 exemplaren vervaardigd (goed voor een uitreiking tot het jaar 2000) ^{28/}, waarna de matrijzen vernietigd werden ^{29/}.

3.3. Medaille van erkentelijkheid, 1949 (1950)

Vz. Als van nr. 3.

Kz. Als van nr. 3.

Rond, met bolvormig draagoog en ring; door de ring is een zwart/wit lint getrokken, afgebiesd met de Belgische driekleur, waaraan een veiligheidsspeld is bevestigd – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Brons – 34,3 mm Ø – verzameling: Archief van het Koninklijk Verbond der Buurtedekenijen der Stad Gent.

Omdat het Verbond deze traditie na 2000 toch wou verderzetten, liet het nieuwe Medailles van Erkentelijkheid vervaardigen. Enkel de Feniks en het Gents wapenschildje op de keerzijde zijn nog gebaseerd op het werk van Anteunis, maar door het kopiëren hebben ze aan scherpte ingeboet en ze doen de kunstenaar zeker geen eer aan ³⁰.

Gemeente Ledeborg (1949)

Tot aan de fusie met Gent op 1 januari 1977 was Ledeborg een autonome gemeente. Het regentsbesluit van 15 december 1949 kende haar volgend eigen wapen toe ³¹: “Van keel met drie sleutels van goud paalsgewijs geplaatst, de sleutelboord naar omhoog en rechts gewend, het schild geplaatst voor een Sint-Daniël met een stralenkrans omgeven, omkleed met een tunica, biddend met opgeheven handen, staande op een grasgrond, begeleid van twee zittende leeuwen met opgerichte kop en naar hem opziend, dit alles van goud”.

Het bijhorend diploma werd ingelijst en in de raadszaal opgehangen. Ook de vlag van de gemeente werd officieel erkend ^{32/}. Het bij het nieuwe wapen passend gemeentezegel werd door de bevoegde minister goedgekeurd op 6 juli 1950. Het nieuw wapen werd op het fronton van het gemeentehuis aangebracht ^{33/} en Jan Anteunis kreeg de opdracht een officiële huldingensmedaille te ontwerpen met een weergave van het gemeentezegel op de voorzijde. Tot dan had de gemeente zich bij de hulding van verdienstelijke inwoners of verenigingen beholpen met in de handel beschikbare en niet voor een specifiek doel ontworpen penningen (veelal met de beeltenis van de vorst, het wapen van België of zelfs het wapen van Gent op de voorzijde). De juiste datum van deze opdracht werd niet teruggevonden, maar men mag aannemen dat die samen met de aanvraag van het wapen is te situeren (± 1949).

Gemeentezegel van Ledeberg

4. Huldepenning van de gemeente Ledeberg, z.d. (ca. 1949)
  - Vz. Een schild met het wapen van Ledeberg bevindt zich tussen twee elkaar aanziende zittende leeuwen; achter het schild staat de heilige Daniël (de patroon van Ledeberg) in tunica en met een aureool in vooraanzicht; hij heeft beide handen in gebed geheven; dit alles bevindt zich op een grasveld; rondom, GEMEENTE LEDEBERG (bovenaam) / OOST-VLAANDEREN (onderaan) en een dunne effen boord; links, langs de boord, JAN ANTEUNIS (verzonken).
  - Kz. Effen.
  - Rond – geslagen.
  - Brons – 69,8 mm Ø – privé-verzameling.

In privé-verzamelingen bevinden zich exemplaren met volgende ingegraveerde opdrachten op de keerzijde:

- GEMEENTEBESTUUR / LEDEBERG / AAN / HARMONIE CONCORDIA / — / VLAGINHULDIGING / 12 JUNI 1949
- T.T.C. / REFLEX / 1957
- AANGEBODEN AAN / DE HEER / HUBERT VAN GEYT / SCHATBEWAARDER GEBUURTEBOND / VELD EN STATIEWIJK / 1958

Gemeente Gentbrugge (1952)

In tegenstelling tot hun buur Ledeberg beschikte de gemeente Gentbrugge reeds lang over een eigen wapen. Het was al op 23 maart 1839 bij koninklijk besluit toegekend ^{34/}. De kleuren van haar vlag – die reeds lang gebruikt werd – waren echter nog niet officieel erkend. Dit gebeurde pas op 29 september 1953, op verzoek van de gemeente zelf ^{35/}.

Het voorbeeld van Ledeberg werkte blijkbaar inspirerend, aangezien Anteuinis ook door Gentbrugge werd aangesproken om voor haar huldepenningen te vervaardigen. Vermits het exemplaar van groot formaat van het Penningkabinet te Brussel in 1952 door de producent Mauquoy zelf geschonken werd, mogen we er van uitgaan dat dit ook het jaar van aanmaak is.

5. Huldepennning van de gemeente Gentbrugge, groot formaat, z.d. (1952)
  - Vz. Een leeuw zit in vooraanzicht op een grasveld en houdt tussen zijn poten een schild met het wapen van Gentbrugge (een naar links klimmende gekroonde leeuw met in de bovenhoeken een G en een B); aan een lans, die zich achter het schild bevindt en op de rechterschouder van de leeuw rust, is een rechthoekige, met franjes omzoomde vlag met het wapen van Oost-Vlaanderen bevestigd; aan de punt van de lans is een lint gestrikt; rondom,

GEMEENTE · GENTBRUGGE (bovenaan) / OOST- VLAANDEREN (onderaan) en een effen boord; onderaan links, langs de boord, JAN ANTEUNIS (verzonken).

Kz. Effen.

Rond – geslagen – atelier: Mauquoy (Antwerpen).

Brons – 69,0 mm Ø – verzameling: Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek Albert I.

Verzilverd brons – 68,1 mm Ø – privé-verzameling.

J. LIPPENS & A. VAN KEYMEULEN, *De medaille in België van 1951 tot 1976*, Brussel, 1980, nr. 29.

In privé-verzamelingen bevinden zich exemplaren met volgende ingegraveerde opdrachten op de keerzijde:

- Aan Mijnheer / VAN HOUTTE Constant / meer dan 30 jaar beheerder der / S.M. De Gentbrugse Haard / ----- / 27 Juni 1954 (verzilverd brons)
- Aan Mevrouw VAN DE VELDE- / VAN BELLEGEM Julia / uit erkentelijkheid / voor bewezen diensten / 23.11.1963 (brons)
- Uit Erkentelijkheid / aan R TEMMERMAN / 31-12-1976 (verzilverd brons)

5.1. Huldepenning van de gemeente Gentbrugge, klein formaat, z.d. (1952)

Vz. Als van nr. 5.

Kz. Effen.

Rond – geslagen – atelier: Mauquoy (Antwerpen).

Brons – 41,0 mm Ø – privé-verzameling.

Het enig gekend exemplaar is niet voorzien van een opdrachtgravure op de keerzijde.

5.2. Politiekenteken van de gemeente Gentbrugge, z.d.

Vz. Als van nr. 5.

Kz. In het veld, POLITIE

Rond – geslagen – atelier: Mauquoy (Antwerpen).

Brons – 40,3 mm Ø – privé-verzameling.

De Begonia-Rallye (1954)

Van 29 tot 31 augustus 1954 werd te Lochristi het vierde Begoniafestival georgani-

seerd ^{36/}. Het thema dat jaar was “België rond”, zodat de vermaarde bloementapijten een aantal bekende Belgische locaties weergaven. De Auto-Motor Club (AMC) Gent Center ^{37/} speelde hier op in en organiseerde op zaterdag 29 en zondag 30 augustus een internationale “Begonia-Rallye”, met het festival te Lochristi als eindpunt.

Alhoewel de te winnen bekens, kristallen schalen van Val Saint-Lambert en andere prijzen in natura een zeer grote waarde vertegenwoordigden, lag de nadruk toch uitdrukkelijk op het toeristisch aspect en werd veel zorg besteed aan de nevenactiviteiten: op zaterdag ging op de pas herstelde binnenkoer van de Sint-Pietersabdij een Breughel-feest door, waarbij de leden van AMC Gent Center in middeleeuwse klederdacht een folkloristisch tafereel opvoerden; in de namiddag werden de deelnemers uitgenodigd voor een bezoek per boot aan de haveninstallaties, terwijl de anderen onder leiding van gediplomeerde gidsen de voornaamste monumenten van de binnenstad konden bezoeken.

Op zondag ging het dan richting Lochristi. 's Avonds had de prijsuitdeling plaats in het Royal Casino, tijdens een groot banket voor alle rallye-rijders en officiële genodigden. Het evenement werd er afgesloten door een danspartij, die ook openstond voor buitenstaanders.

Jan Anteunis vervaardigde volgend kenteken voor dit gebeuren:

6. Kenteken van de Begonia-Rallye, 1954

Vz. De torens van het Gents Belfort en van de Sint-Baafskathedraal steken uit boven een band van begonia's die links en rechts hoger bloeien dan in het midden; onderaan, op de voorgrond, staat een motorfiets naar links; bovenaan rechts, in het veld, een schild met het wapen van Gent; rechts van de motorfiets, langs de boord, JAN ANTEUNIS (verzonken); bovenaan, langs de boord, INT – BEGONIA – RALLYE – 1954; rondom, een effen boord met links en rechts op halve hoogte een ronde uitstulping.

Kz. Verzonken spiegelbeeld van de voorzijde.

Rond, met in elke uitstulping van de boord een rond bevestigingsgaatje.

Messing – 56 mm Ø – privé-verzameling.

De twee bevestigingsgaatjes tonen aan dat dit kenteken bestemd was om gemonteerd te worden; mogelijk was het een onderdeel van een trofee.

Emeritaat van professor Paul Van Oye (1956)

Paul van Oye (Oostende, 1886 – Gent, 1969) promoveerde in 1911 aan de Gentse Universiteit tot doctor in de natuurwetenschappen (groep dierkunde). Tijdens de Eerste Wereldoorlog werkte hij in Batavia en Djakarta (Nederlands-Indië). Na een zending in Belgisch Congo (1922) promoveerde hij aan de Gentse Rijksuniversiteit tot doctor in de genees- en verloskunde (1924) en tot doctor in de tropische geneeskunde (1925). Na een kort intermezzo als laboratoriumarts in Belgisch Congo begon hij te doceren aan de Gentse Rijksuniversiteit: eerst dierkundige systematiek en dierenaardrijkskunde als docent (1926) en later vergelijkende anatomie, botanische en etnografische aardrijkskunde, volkenkunde, algemene biologie en fysiologie als gewoon hoogleraar (1937).

Ter gelegenheid van zijn emiraat werd van Oye op 29 oktober 1956 in de Aula gehuldigd door de universiteit en door het Koninklijk Natuurwetenschappelijk Genootschap Dodonaea, waarvan hij sinds 1937 voorzitter was. Er werd hem een schilderij van Denise De Wilde overhandigd en een bronzen bas-reliëf met zijn portret, van de hand van Jan Anteunis. De kosten van dit medaillon werden gedekt door een inschrijving die liep van 1 maart tot 31 mei 1956. De 137 inschrijvers die 250 frank of meer hadden gestort ontvingen de hieronder beschreven gegoten plaketaal.

Annie Anteunis, nicht van de kunstenaar, was in die periode assistente van Prof. Van Oye, en het is via haar dat hij deze opdracht heeft bekomen.

7. Herdenkingsplaketaal, z.d. (1956)
 Vz. Buste van Van Oye, met bril, naar links; rechts, onder de afsnede van de schouder, Jan / Anteunis (verzonken); in de afsnede, PROF. DR. P. VAN

OYE

Kz. Effen.

Rechthoekig – gegoten – atelier: Fonderie d' Art Minne Frères (?).

Verguld brons – 82,8 x 62,8 mm – privé-verzameling.

A. DESPRETZ, *Academia Gandavensis in Nummis*, Gent, 1997, nr. 5.31.

De Trofee Anteunis van de kruisbooggilde Sint-Rochus (1956)

Jan Anteunis was een fervent kruisboogschutter. Hij werd in 1953 lid van de Koninklijke Maatschappij Sint-Rochus, die toen gevestigd was in Café Frascati in de Hoogstraat 88 ³⁸. Hij ijverde er voor het invoeren van de zes meter-discipline en werd in 1959 en 1960 zelf koning op deze afstand.

Na de restauratiewerken aan de voormalige Sint-Pietersabdij kon Sint-Rochus in 1960 over een eigen lokaal beschikken in de kelders van de oude ziekenzaal ³⁹. De verhuis naar het Sint-Pietersplein ging gepaard met een plechtige mis in de Sint-Pieterskerk, een door talrijke prominenten bijgewoonde academische zitting en een banket.

Toespraak van Anteunis op het inhuldigingsbanket van het nieuw lokaal

Anteunis nam het op zich om het vrij bescheiden gildepatrimonium uit te breiden zodat het zou passen in de prachtige nieuwe locatie. Naast een nieuw blazoën, beelden en medaillons vervaardigde hij ook zilveren breuken en waardigheidstekens voor de leden van de “Eed” ⁴⁰, en de wisseltrofee Sint-Joris/Sint-Rochus ⁴¹.

Ondergetekenden, leden van de Eed van de Oude Koninglyke Gilde Sint Rochus,
verklaren hierbij dat de genoemde

..... *Anteunis Jan* .....
in het jaar 1960-61, toen ..... *Hijzelf* ..... als Koning regeerde,
volgende prestaties leverde:

..... *6 rozen op 29-2-60* .....
..... *2 x 6 rozen in 1961* .....

Hoofdman
[Signature]

Stem
[Signature]

Griffier
[Signature]

Koningsdiploma van Jan Anteunis (door hemzelf ontworpen)

Drie jaar na zijn aansluiting bij Sint-Rochus besloot Jan Anteunis om een bijzondere prijschiëting in te stellen. De overwinnaar ontving een door hem ontworpen bronzen plakket; de tweede kreeg een versie in terracotta van ca. 26,5 x 21 cm.

8. Prijsplakket (eerste prijs) van de Trofee Anteunis, z.d. (1956)
- Vz. Twee gekruiste kruisbogen; erboven, een helm in vooraanzicht met een lang, diep uitgesneden en omkrullend helmkleed dat de bovenste helft van het veld omsluit; eronder, een open krans van een eikentak en een laurier-tak tussen 18 – 20; links en rechts in het veld, een pijl evenwijdig aan de onderkant van de bogen; rondom, een effen omlijsting, waarvan enkel in de hoeken een horizontaal en een zeer kort verticaal gedeelte zichtbaar is; in de afsnede, tussen de zichtbare stukken van de omlijsting, S^T ROCHUS; in de rechter benedenhoek, *J. Anteunis*
- Kz. Effen, met “TROFEE ANTEUNIS / 1956 / PEETERS OCT.” ingegraveerd ^{42/}.
- Rechthoekig – gegoten.
Brons – 102,2 x 81,1 mm – verzameling: archief van de Sint-Rochusgilde.
- Een ander exemplaar is gemonteerd in een houten staander, met op de sokkel de inscriptie STANY VANDERHAEGHEN / 1960 / TROFEE ANTEUNIS ^{43/}.

De bronzen plaketten zijn vrij onduidelijk gesigneerd in de rechter benedenhoek, daar waar het origineel model in gips (122 x 102 mm), dat zich in een privé-verzameling bevindt, in de linker bovenhoek de duidelijke handtekening van de kunstenaar draagt:

De Trofee Anteunis werd jaarlijks betwist vanaf 1956. Ze werd voor het laatst uitgereikt in 1975, kort na het overlijden van haar insteller ⁴⁴. In totaal dus twintig exemplaren. Deze plaket blijkt echter ook gebruikt te zijn geweest bij het Belgisch kampioenschap dat in 1956 in de Handelsbeurs op de Kouter te Gent doorging: een exemplaar in een privé-verzameling is op de keerzijde immers voorzien van de inscriptie “KAMPIOEN VAN BELGIE / 10 METER / GENT 1956”.

Eerste Europese kampioenschappen kruisboog (1958)

Reeds in de negentiende eeuw bestond er een overkoepelende bond van Gentse kruisboogverenigingen, maar doordat de meeste van de erbij aangesloten maatschappijen ophielden te bestaan kwam er nog voor de Eerste Wereldoorlog een einde aan dit samenwerkingsverband. Pas in 1950 ging de *Nationale Unie der Kruisboogschutters* (NUKB) van start. Alfons Roels, de hoofdman van Sint-Rochus, behoorde tot de initiatiefnemers. Het eerste door de Unie georganiseerd Belgisch kampioenschap ging in 1951 te Gent door in het Gravensteen ^{45/}. Toen het Gents stadsbestuur op 13, 14 en 15 juni 1958 in het Sportpaleis een *Internationaal Sportfestival* organiseerde, werd deze gelegenheid aangegrepen om – naast het Belgisch kruisboogkampioenschap – ook de eerste vergadering van de *Internationale Unie voor kruisboogschutters* en haar eerste Europees kruisboogkampioenschap in te richten.

Anteunis was, als vooraanstaand lid van één van de organiserende maatschappijen, de aangewezen persoon om de herinneringsmedaille voor dit eerste Europese treffen te ontwerpen. De symboliek van zijn ontwerp was er op gericht om het Europees en het Gents aspect van deze wedstrijd met elkaar te verbinden. Het oorspronkelijk model voor deze penning bevindt zich nog steeds in het patrimonium van de Sint-Rochus-gilde.

9. Herdenkingspenning van het eerste Europees kruisboogkampioenschap, 1958
 Vz. Een man, naakt op een kleine lendendoek na, staat in vooraanzicht met naar links gewend hoofd voor de kaart van Europa; hij houdt een schuin op de grond geplaatste kruisboog vast met de linkerhand en heeft een lauwerkrans in de uitgestrekte rechter; in de afsnede, een schild met het wapen van Gent dat de boord snijdt; rondom, op een brede verheven boord, 1^R CHAMPIONNAT D'EUROPE (bovenaan) / ★ GAND – 1958 ★ (onderaan); onderaan rechts, langs de binnenrand van de boord, JAN ANTEUNIS (verzonken).
 Kz. Effen.
 Onderaan op de rand is FISCH ingeslagen.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Brons – 59,9 mm Ø – verzameling: archief van de Sint-Rochusgilde.

Het gipsen ontwerp van deze penning wordt bewaard in het Museum van de Koninklijke & Souvereine hoofdgilde van Sint-Joris te Gent (inventarisnummer: GJ 05 B 045).

Gildekampioenschappen van Sint-Rochus (1960)

Tijdens haar gewone vergaderingen worden bij de Sint-Rochusgilde tussen de leden schietingen op de drie afstanden gehouden. Daarbij worden door de schutters inleggelden betaald. De behaalde punten geven van oudsher recht op de aanschaf van porselein en kristal, versierd met het gilde-embleem ^{46/}. Sinds 1952 wordt bovendien aan de schutter die het best en regelmatigst presteert de titel van gildekampioen toegekend. De modaliteiten van deze competitie worden door de eed vastgelegd. Vanaf 1960 ontvangen de gildekampioenen op de algemene vergadering een vergulde, verzilverde of bronzen penning, al naargelang ze de titel verwierven op twintig, tien of zes meter afstand ^{47/}. Deze stukken zijn eveneens het werk van Jan Anteunis, maar ze zijn niet gesigneerd. Een groot bronzen model ervan bevindt zich in het gildelokaal.

10. Medaille van gildekampioen, z.d. (1960)

Vz. Van een naar rechts gekeerde vrouw zijn enkel het hoofd en de handen zichtbaar; ze heeft lang haar en draagt een lauwerkrans; in haar handen houdt ze een doelschijf; erboven, gedeeltelijk verborgen achter het hoofd, een schuin geplaatste kruisboog; links en rechts in het veld, een eikentak; bovenaan, langs de rand, KAMPIOENSCHAP S^T ROCHUS; onderaan, een verheven afsnede met horizontale bovenlijn; rondom, een dunne effen boord.

Kz. Effen.

Rond – geslagen.

Verguld brons – ca. 61,8 mm Ø – verzameling: archief van de Sint-Rochusgilde.

Verzilverd brons – ca. 62 mm Ø – niet teruggevonden.

Bronz – ca. 62 mm Ø – niet teruggevonden.

De naam van de laureaat werd vooraan op de afsnede aangebracht en het jaartal en de afstand op de keerzijde.

De koningsschietingen van Sint-Rochus (1961)

Zoals in alle schuttersgilden zijn bij Sint-Rochus de koningsschietingen het hoogtepunt van het jaar; die dag wordt daarom Sint-Rochusdag genoemd. Het feest gaat gepaard met veel ceremonieel, gebonden aan oude tradities ⁴⁸. Sinds 1877 worden de portretten van de koningen opgehangen in de wapenzaal. Ze worden bovendien gehuldigd op het koningsbanket waar ze sinds 1909 een gouden hanger ontvingen naar een ontwerp van de kunstschilder Frans Coppejans. Vanaf 1950 werd deze vervangen door een tinnen beker met het gildebلازoen. Voor de koningen op 10 en 6 meter vervaardigde Anteunis in 1961 een penning; hij liet daartoe het groot medaillon van de Challenge Roels reduceren dat hij het jaar voordien had vervaardigd.

11. Koningsmedaille van Sint-Rochus, z.d. (1961)

Vz. Een man, naakt op een kleine lendendoek na, staat in vooraanzicht met naar links gewend hoofd op de tweede trede van een trap; hij heeft een palmtak in zijn geheven rechterhand en houdt het ruitvormig blaazen van de Sint-

Rochusgilde, dat op de onderste trede van de trap rust, verticaal met de linker; een doek hangt van zijn rechterarm af tot op de trap; rechts in het veld, het gekroond jaartal 1820; links, boven de eerste trede, *Jan / Anteunis* (verzonken), rechts, 1961 (verzonken); rondom, op een brede verheven boord die onderbroken wordt door de trap, OUDE KONINGLYKE GILDE
^{ST.} ROCHUS – GENT

Kz. Effen.

Rond – gegoten.

Verzilverd – 98,9 mm Ø – verzameling: archief van de Sint-Rochusgilde.

Brons – 97,6 mm Ø – privé-verzameling.

De naam van de koning en het jaartal wordt op de keerzijde ingegraveerd.

Zestigste verjaardag van het Koninklijk Verbond der Geburtedekenijen van Gent (1963)

Tijdens een officieel bezoek van koning Boudewijn en koningin Fabiola aan Gent op zondag 27 mei 1963 werd het vorstenpaar door een afvaardiging van het Koninklijk Verbond der Geburtedekenijen van Gent begroet. Aan de voet van Klokke Roeland op het Emile Braunplein bood ze hen een bronzen plaat op marmeren voet aan met de beeltenis van Albrecht en Isabella. De beheerraad van de opperdekenij had dit thema weerhouden omdat de Aartshertogen zeer nauw met de geschiedenis van de stad en de gebuurten verbonden waren ^{49/}. Deze plaat van 35 x 40 cm werd gemodelleerd door Jan Anteunis en was gegoten in het atelier van diens vriend Georges Minne.

Kort daarop, op 22 en 23 juli, vierde het Verbond zijn zestigste verjaardag en koningin Fabiola had bij deze gelegenheid de titel van Beschermvrouwe van het Verbond aanvaard. Reeds eind 1962 werd in het tijdschrift van het Verbond het programma van de viering voorgesteld ^{50/}, en een plaket van Jan Anteunis te koop aangeboden die dit jubileum herdacht ^{51/}. Op de voorzijde van dit stuk heeft Anteunis koningin Fabiola afgebeeld tussen twee groepen die haar beschermende functie symboliseren; de keerzijde is een reductie van de plaat die een maand voordien aan de vorsten was overhandigd.

12. Herdenkingsplaket voor de 60ste verjaardag van het Verbond der Gebuurte-
dekenijen, 1963

Vz. Hoofd van Fabiola, met oorbellen en diadeem, naar links binnen een cirkel; erboven, een banderol tussen twee klimopraken; rechts staat een vrouw in vooraanzicht die haar mantel over een bejaard koppel slaat dat voor haar naar elkaar toegewend zit; links staat een naar rechts gewende gedrapeerde vrouw met een kind in haar armen; een ander kind zit naakt voor haar op een rechthoekig blok; onder de cirkel is een gekroond schild met het wapen van Gent op een banderol met het devies HOU EN – DE TROU geplaatst;

rechts, op de basis van het rechthoekig blok waarop de oude man zit, *Jan / Anteuinis* (verzonken); in de afsnede, *FABIOLA – KONINGIN DER BELGEN / BESCHERMVROUWE / KON. VERBOND. GEBUURTEDEKENIJEN GENT / 1903 1963*; rondom, een effen boord.

- Kz. De aartshertogen Isabella (links) en Albrecht (rechts) lichtjes naar elkaar toegewend en afgebeeld tot boven het middel; beiden dragen een molensteenkraag; tussen beiden het belfort, de Sint-Baafskathedraal en de Sint-Niklaaskerk boven een schild met het wapen van Gent, gehouden door twee aanzierende klimmende leeuwen; onderaan rechts, op de arm van Albrecht, *Jan / Anteuinis* (verzonken); in de afsnede, onder een horizontale band, een schild met het wapen van de Infante (links), van Gent (in het midden) en van Oostenrijk (rechts); rondom, een zeer hoge geprofileerde boord.

Op de rand is onderaan *FISCH* ingeslagen.

Rechthoekig – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Verguld brons – ca. 73 x 81 mm – niet teruggevonden.

Verzilverd brons – ca. 73 x 81 mm – niet teruggevonden.

Bronz – 72,9 x 81,1 mm – verzameling: archief van het Koninklijk Verbond der Gebuurtetekenijen der Stad Gent.

Er werden 25 exemplaren in verguld brons vervaardigd, 25 in verzilverd brons en 200 in gepatineerd brons. Ze konden besteld worden door storting aan het Verbond van respectievelijk 1000, 750 en 500 frank.

Diamanten bruiloft van Théophile en Maria Goethals (1966)

Théophile Pieter-Amandus Edouardus Goethals werd geboren te Brugge op 17 juni 1882. Hij was kunstschilder en beheerder, en verhuisde naar Gent bij zijn huwelijk met Maria Christina Juliana Goethals op 18 augustus 1906. Van 24 april 1934 tot 7 juni 1936 was hij provincieraadslid voor de katholieke partij en van 24 februari 1946 tot 1 juni 1958 voor de CVP. Als voorzitter van de Provinciale Kamer voor Kunsten en Nijverheid (van 1950 tot 1960) kwam hij op voor de belangen van de middenstand. Hij overleed te Gent op 23 januari 1975 ^{52/}.

Jan Anteunis creëerde een gedenkpenning ter gelegenheid van de zestigste huwelijksverjaardag van het echtpaar. Zoals hij zelf op het stuk vermeldde waren beiden op dat ogenblik 85 jaar oud.

13. Gedenkpenning, 1966

Vz. Gekoppelde bustes van Maria en Théophile Goethals naar links; zij draagt een parelsnoer en hij een bril; onder de afsnede van de hals van Maria, *Jan / Anteunis / 1966* (verzonken).

Kz. CONJUGES THEO MARIAQUE / GOETHALS / AMBO OCTOGINTA QUINQUE / ANNOS NATI / A. D. MCMLXVI / SEXAGESIMUM CONJUGALIS / EORUM VITAE ANNUM EGERUNT; erboven en eronder bevindt zich een verheven vlak, dat afgezoomd wordt door een cirkelsegment en een horizontale rechte; op het vlak bovenaan vliegt een duif boven twee ineen-gestregelde ringen.

Op de rand is FISCH ingeslagen.

Rond – geslagen – atelier: Fisch (Brussel).

Verzilverd brons – 70,3 mm Ø – privé-verzameling.

Bronz – 70,0 mm Ø – privé-verzameling.

J. LIPPENS & A. VAN KEYMEULEN, *op. cit.*, nr. 419.

Zevende Europese kampioenschappen kruisboog (1969)

Op 19, 20 en 21 juni 1969 werden de Europese kampioenschappen kruisboog-schieten opnieuw te Gent georganiseerd ^{53/}. Ze gingen door op de binnenkoer van de Sint-Pietersabdij, vlak naast het lokaal van de Sint-Rochusgilde. Voor de gelegenheid werden affiches, postzegels met een prachtige gelegenheidsstempel, prentkaarten en programmaboekjes gedrukt en verspreid ^{54/}.

Anteunis ontwierp opnieuw de medaille voor deze kampioenschappen. Ze werd geslagen bij de firma Mauquoy en doet sterk denken aan het stuk dat hij voor de eerste Europese kampioenschappen van 1958 creëerde.

14. Herdenkingspenning van het zevende Europees kruisboogkampioenschap, 1969
- Vz. Een man, naakt op een kleine lendendoek na, staat in vooraanzicht met naar links gewend hoofd voor de kaart van Europa; hij houdt een schuin op de grond geplaatste kruisboog vast met de linkerhand en heeft een lauriertak in de geheven rechter; in de afsnede, tussen zijn gespreide benen en gedeeltelijk over het grondvlak, een gekroond schild met het wapen van België; rondom, op een brede verheven boord die afgesneden wordt door het grondvlak, 7^E KAMPIOENSCHAP VAN EUROPA (bovenaan) / · GENT – 1969 · (onderaan); onderaan rechts, langs de binnenrand van de boord, Jan / Anteunis (verzonken).
- Kz. Effen.
- Rond – geslagen – atelier: Mauquoy (Antwerpen)
 Verguld brons – ca. 61 mm Ø – niet teruggevonden.
 Verzilverd brons – ca. 61 mm Ø – niet teruggevonden.
 Brons – 61,1 mm Ø – verzameling: archief van de Sint-Rochusgilde.
 J. LIPPENS & A. VAN KEYMEULEN, *op. cit.*, nr. 506.
 Er werden 18 exemplaren in verguld brons vervaardigd, 18 in verzilverd brons en 84 in gepatineerd brons ^{55/}.

De koningsschietingen van de Air Rifle Club Ghent (z.d.)

De “*Air Rifle Club Ghent*” of A.R.C. Ghent werd in 1954 opgericht op initiatief van Jan Anteunis en een aantal andere schutters van de Sint-Rochusgilde. Aanvankelijk maakte de nieuwe vereniging gebruik van hetzelfde lokaal als de Gilde (in de Frascati in de Hoogstraat), maar bij de verhuis van Sint-Rochus naar de Sint-Pietersabdij trokken de leden van de A.R.C. naar café “*De Bargie*” aan de Phoenixstraat. De naam van de vereniging werd later gewijzigd naar “*A.R.C. Dulle Griet*”. De club, met stamnummer 1 bij de schuttersliga, bestaat nog altijd 56. De oudere leden verwijzen naar hun medestichter Anteunis met “onzen John”.

Anteunis ontwierp ook voor deze maatschappij een aantal voorwerpen, zoals het geborduurd embleem voor de kledij van de schutters. Een exemplaar hiervan bevond zich in het legaat van de kunstenaar.

Embleem van de A.R.C. Ghent uit het legaat van Anteunis

De koning van de karabijnschutters werd door de vereniging gevierd op een banket en kreeg bij die gelegenheid een medaille uit verzilverd brons aangeboden. Ze is niet gesignd, maar kan – na contact met de vereniging en verscheidene oud-leden en vrienden van Anteunis – aan deze laatste worden toegeschreven. Op de keerzijde werd de naam van de koning en het jaar ingegraveerd. Er is echter ook een bronzen exemplaar gekend zonder opdracht op de keerzijde, waarvan het gebruik niet duidelijk is.

15. Koningsmedaille van de Air Rifle Club Ghent, z.d.

Vz. Een man, waarvan enkel het bovenlichaam zichtbaar is, in driekwart zijaanzicht naar rechts; hij richt een geweer, dat hij ondersteunt met drie vingers van zijn linkerhand, en heeft zijn rechter wijsvinger aan de trekker; op de achtergrond, gedeeltelijk verborgen door de schutter, een ronde lauwerkrans; dit alles op een licht verheven rond veld; onderaan, deels op de borst van de man, een schild met het wapen van Gent dat het omschrift snijdt; rondom, THE AIR RIFLE CLUB GHENT (bovenaan) / ★ 19 – 54 ★ en een dunne effen bord.

Kz. Effen, met bovenaan “VANDERHAEGHEN / STANY / KONING 1963” ingegraveerd.

Rond – gegoten.

Verzilverd brons – 107 mm Ø – privé-verzameling.

Jan Anteunis reikt de koningsmedaille uit aan Rudy Vuits

Kenteken van de Air Rifle Club Ghent (z.d.)

16. Draagteken van de Air Rifle Club Ghent, z.d.

Vz. Op een krans van twee lauriertakken zijn twee gekruiste geweren geplaatst; bovenaan, tussen de lopen, A; onderaan, tussen de kolven, R

Kz. Vaag verzonken spiegelbeeld van de voorzijde.

Uitgesneden en opengewerkt langs de beeldenaar; bovenaan, een bolvormig draagoog met een kleine ronde en een grotere langwerpige ring; door deze laatste is een blauw fluwelen lint getrokken waarop een metalen parallellogramvormige baar van 32,4 x 6,0 mm bevestigd is met een dubbel gearceerd oppervlak – gegoten.

Verguld brons – 51,4 x 43,3 mm – privé-verzameling.

Dit draagteken voor de luchtbuksschutters van de Air Rifle Club Ghent is ook niet gesigneerd. Het kon aan Anteunis toegewezen worden omdat de gipsen modellen ervoor in zijn legaat aanwezig waren.

Ludwig van Beethoven (z.d.)

Anteunis, een groot muzikliefhebber, modelleerde in 1941 een bijzonder expressieve kop van Ludwig van Beethoven, die een ereplaats kreeg voor het nieuw orgel in de concertzaal van het Gents conservatorium.

Voor zijn dochter Leda ontwierp hij een hangertje met hetzelfde onderwerp. De enkele exemplaren die er van vervaardigd werden bleven in de familie.

17. Hangertje met het portret van van Beethoven, z.d.

Vz. Hoofd van Ludwig van Beethoven naar links; op de afsnede van de hals, J.A. (verzonken); rondom, een hoge effen boord.

Kz. Verzonken spiegelbeeld van de voorzijde, met bovenaan een verticaal draagoog en op halve hoogte een horizontaal geplaatste veiligheidsspeld.

Rond – gegoten.

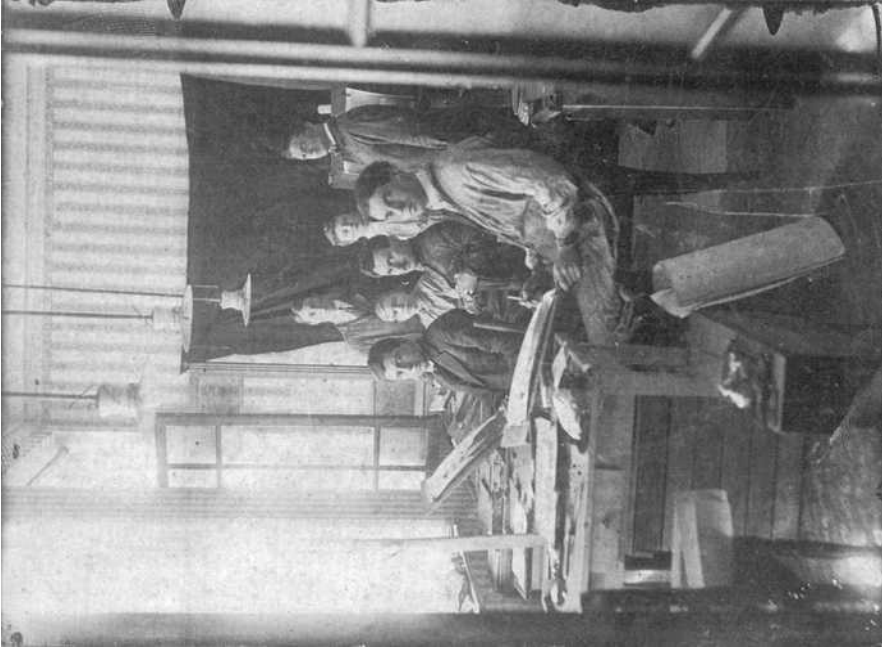
Goud of verguld zilver – ca 52 mm Ø – 1 ex. – niet teruggevonden.

Zilver – 52,2 mm Ø – 3 ex. – privé-verzameling.

In privé-verzamelingen komen ook ovale versies in gips en in gebakken klei voor van ongeveer 50 x 40 mm. Het is niet geweten of hiervan ook een metalen versie bestaat.

Trouwfoto van Jan Anteonis met zijn eerste vrouw

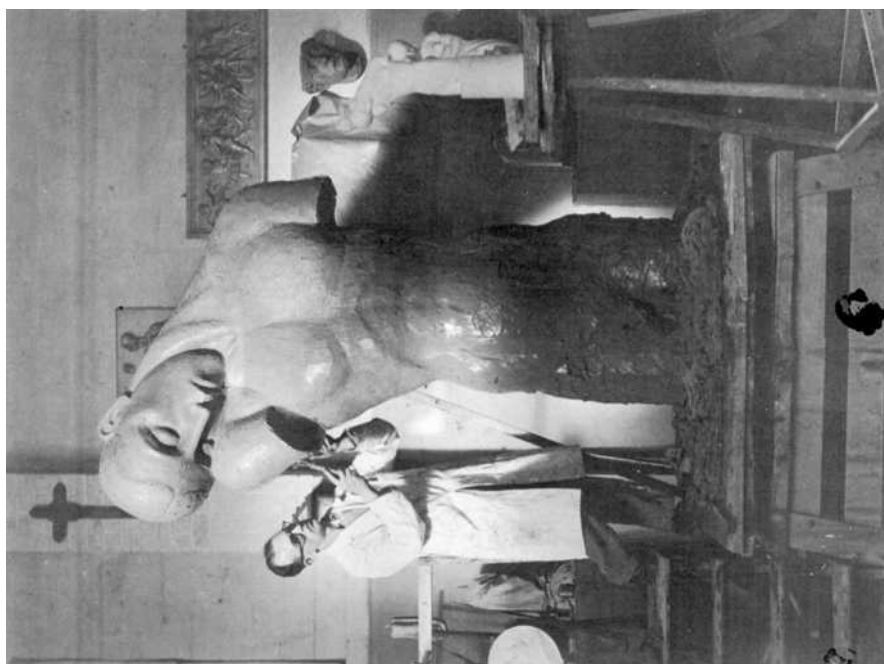

Jan Anteonis aan de Academie van Liverpool

Jan Anteonis werkend aan de fries "Ring van het Leven"

Jan Anteonis aan het werk in zijn atelier

BIBLIOGRAFIE

- B. BAILLIEUL, *De oude koninglyke gilde Sint-Rochus te Gent*, Gent, 1984.
- F. BEKAERT, *Vijftig Jaar Koninklijk Landjuweel 1922-1972*, Sint-Martens-Latem, 1980.
- J. DECAVELE, *Gebuurteleven en dekenijen te Gent*, Gent, 1992.
- F. DE POTTER, *Gent van den oudsten tijd tot heden*, acht delen, Roeselare, 1995 tot 1997.
- A. DESPRETZ, *Academia Gandavensis in Nummis*, Gent, 1997.
- A. ELOY, V. MEILLANDER, F. VAN BOST, R. VAN DE WALLE, *Gentse Penningen, 1780-1980*, Gent, 1989.
- N. LEHOUCQ & T. VALCKE, *De fonteinen van de oranjeberg, Deel 2, Biografisch repertorium*, Gent, 1997.
- L. LEKENS & J. DECAVELE, *Het Campo Santo in 131 levensverhalen*, Gent, 2001.
- J. LIPPENS & A. VAN KEYMEULEN, *De medaille in België van 1951 tot 1976*, Brussel, 1980.
- P. PIRON, *De Belgische beeldende kunstenaars uit de 19de en de 20ste eeuw*, Brussel, 2000.
- G. VAN SEVEREN, *Het gebuurte- en dekenijleven te Gent vroeger en nu*, Gent, 1977.
- , *Arbeid Bekroond, Gentse interbellum-medailleurs aan de slag*, Gent, 1997.
- , *De Medaille in België*, Driemaandelijks tijdschrift uitgegeven door het Koninklijk Penningkabinet te Brussel.
- , *Herinneringstentoonstelling van Beeldhouwer Jan Anteunis naar aanleiding van 20 jaar overlijden*, Deurle, 1993.
- , *Onze Dekeningen*, Tijdschrift van het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen.

NOTEN

- ^{1/} *Herinneringstentoonstelling...*, *op. cit.*, p. 10.
- ^{2/} De legende van de *Caritas Romana* gaat over een ouderling die in Rome veroordeeld werd tot de hongerdood. Zijn dochter, die pas moeder was geworden, bezocht hem echter iedere dag in de gevangenis en redde zijn leven door hem telkens te zogen. Het beeld toont dit tafereel.
- ^{3/} Behalve in 1965, 1966 en 1967, toen de kampioenstitel via een puntensysteem toegekend werd op basis van de prestaties gedurende het gehele jaar.
- ^{4/} De *Royal Club Nautique* (opgericht in 1871) en de *Royal Sport Nautique* (opgericht op 15 april 1883). Hun clubhuizen bevinden zich thans langs weerszijden van de Watersportbaan.

- 5/ Deze *Great Challenge Cup* wordt sinds 1839 betwist. De gemengde ploeg van de Sport Nautique en de Club Nautique, die opkwam onder de naam *Royal Club Sport Nautique* is de enige buitenlandse boot die er – met overwinningen in 1906, 1907 en 1909 – in geslaagd is om deze beker te veroveren.
- 6/ Op hun initiatief organiseerde de Belgische roeibond op 21 september 1890 en 13 september 1891 in Terdonk internationale wedstrijden onder de benaming *Euro-pese kampioenschappen*. Het is pas vanaf de oprichting van de *Fédération Internationale des Sociétés d’Aviron* (FISA) in 1893 dat jaarlijks officiële Europese kampioenschappen plaatsvinden. Deze laatste gingen door te Gent in 1905, 1913 (tijdens de Gentse wereldtentoonstelling) en 1955 (bij de inhuldiging van de Watersportbaan).
(Inlichtingen verstrekt door Mark Rummens, archivaris van de Sport Nautique, met dank).

Medaille uitgereikt tijdens de Europese kampioenschappen te Gent in 1955

- 7/ Wilfried Rooms uit Sint-Amandsberg was architect, net zoals zijn vader Jean. Hij studeerde samen met zijn broer Antoine bouwkunde aan de Sint-Lucasschool te Gent.
- 8/ In 1940, 1944 en 1945 werden omwille van de oorlogsomstandigheden geen kampioenschappen georganiseerd. In 1941, 1942 en 1943 werd om politieke redenen gesproken van “federale wedstrijden”; de winnaars werden niet opgenomen in de lijsten van de Belgische kampioenen.
- 9/ Verzameling Willy Faes en verzameling André Despretz (†).
- 10/ Herman Teirlinck zetelde in 1921 in de jury van de prijskamp “toneelletterkunde” die door de Brusselse toneelkring *De Noordstar* ter gelegenheid van haar vijftig-jarig bestaan was uitgeschreven. Hij was ook volop betrokken bij de voorbereidingen van de wedstrijd “toneelspeelkunde”, die het jaar daarop zou volgen. In plaats van deze eigen prijskamp kon *De Noordstar* nu uitpakken met het presti-

- gieus eerste tornooi van het Koninklijk Landjuweel (F. BEKAERT, *op. cit.*, p. 32).
- ^{11/} F. BEKAERT, *op. cit.*, p. 39 tot 41.
- ^{12/} F. BEKAERT, *op. cit.*, p. 80.
- ^{13/} De verslagen en uitslagen van de wedstrijden van 1949, 1950 en 1951 zijn terug te vinden in F. BEKAERT, *op. cit.*, p. 171 tot 178.
- ^{14/} De Gentse rederijderskamer Sint-Agnete werd in 1471 erkend door het stadsbestuur. Ze werd ook *De Boomlooze Mand* genoemd, omdat ze van het vierde kwartaal van de XVe eeuw tot de XVIe eeuw vergaderde in een huis in de Nederpolder met die naam. De Kamer had een kapel in de crypte van de toenmalige Sint-Janskerk, de huidige Sint-Baafskathedraal (F. DE POTTER, *op. cit.*, deel 5, p. 468 tot 492). Sint-Agnete werd afgeschaft tijdens de Franse bezetting en hervatte pas in 1933 haar activiteit; ze werd op 21 januari 1945 door de hoofdkamer van Rectorica *De Fontaine* heraangesteld. Het wapen van de "Mandisten" was een lam op een berg klaverblaadjes, met daaronder een mand zonder bodem waar een rol papier doorsteekt. Hun devies luidde *Elcx Begheerte Es*. De vereniging is thans niet meer actief.
- ^{15/} De op 3 oktober 1948 door *De Fontaine* als rederijderskamer aangestelde *De Toortsen* greep niet terug naar een vroegere kamer. Ze werd opgericht door oud-minister Henri Liebaert en haar lokaal was gevestigd in Hotel Britannia aan het Sint-Baafsplein te Gent. Als patroon werd de heilige Michaël gekozen en als devies *Sursum corda*. *De Toortsen* had drie afdelingen: een voor plastische kunsten, een voor muziek en een voor toneel. De afdeling plastische kunsten stond onder leiding van kunstschilder-restaurateur Paul Aelman. Ze organiseerde in haar lokaal tentoonstellingen en kunstsalons; in oktober 1947 en in 1948 kwamen daarin ook de werken van Jan Anteunis aan bod. Ook deze vereniging is niet meer actief (gegevens verstrekt door archivaris Van Besien van *De Fontaine*, waarvoor dank).
- ^{16/} September 13, 1987 • 1PM • Omni Park Central Hotel, NYC at the Greater New York Coin Convention, Collectors' Auctions, Ltd., Auction Catalog, p. 74, lot 1031.
- ^{17/} G. VAN SEVEREN, *op. cit.*, p.6.
- ^{18/} G. VAN SEVEREN, *op. cit.*, p.23.
- ^{19/} G. VAN SEVEREN, *op. cit.*, p.5.
- ^{20/} Er werd gekozen voor de Aartshertogen omdat die in 1604 een bezoek hadden gebracht aan de kerk van de parochie Heilig Kerst of *Selés Kest* (dekenij Sleepstraat). Ze dankten er de hemel omdat Oostende, na een beleg van drie jaar, door de Markies de Spinola was ingenomen en stichtten er de Confrerie van Sint-Jozef. In de kerk herinneren verscheidene zaken nu nog aan dit hoog bezoek: het wapenschild van de Aartshertogen in de kapel van de Heilige Jozef, een in leder gebonden boek dat de handtekeningen van de hoge gasten bevat en waarvan de omslag met parels is versierd, het kostbaar altaarschilderij dat de rust van de Heilige Familie tijdens de vlucht naar Egypte voorstelt (een meesterwerk van Jan Erasmus

Quellin uit 1606) en dat Albrecht en Isabella hebben helpen bekostigen, en de door hen geschonken tafereelen van de zeven vreugden van Sint-Jozef (*Onze dekenijen*, 1963, p. 2).

- 21/ Valentin Vaerwijck (Gent, 1882–1959) was provinciaal architect en een bekend tekenaar. Zijn belangrijkste realisaties zijn de herstelling van het Gents belfort (1912-1913), het dorp “Oud-Vlaenderen” op de Wereldtentoonstelling van Gent (1913), het gemeentehuis van Zomergem en Diksmuide en het justitiepaleis te Dendermonde (A. ELOY ..., *op. cit.*, p. 179).
- 22/ Hierbij werd Gent als een handelsstad aanzien vanaf de stichting van de tweede *Portus* in het midden van de 10de eeuw.
- 23/ Het eerste deel (groep 4 tot 17) werd verzorgd door de officiële scholen van Gent; het was ontworpen door Lucien De Rycke, een leraar aan de Stedelijke Jongensberoepsschool en aan de Gentse Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. Vanaf groep 18 kwamen de leerlingen van de aangenomen en vrije scholen aan bod; dit deel werd ontworpen door Frans Vanden Broeck, de directeur van de Academie voor Schone Kunsten te Eeklo. De muzikale omlijsting werd verzorgd door het Muziekkorps van de Gentse weesjongens. Daarnaast namen ook de vijf oorspronkelijke Kamers van Rhetorica deel (*De Fontaine, St.-Barbara, St.-Agnete, Mariën Theere* en *Jhesus metter Balsemblomme*), en enkele van hun nakomelingen (*De Ghesellen van St Lievens* en *De Toortsen*) (Stadsarchief Gent, reeks XXI, nr. 296).
- 24/ Brief van 26 januari 1954 (Archief Dekenij Korenmarkt).
- 25/ Brief van 23 april 1954 (Archief Dekenij Korenmarkt).
- 26/ J. DECAVELE, *op. cit.*, p. 72-73.
- 27/ *Onze Dekenijen*, jaargang 1953, nr. 2, p. 3.
- 28/ De 52 medailles werden uitgereikt aan volgende personen:
1950 Alfred Vander Stegen	Oud-burgemeester
Graaf de Kerchove de Denterghem	Voorzitter van de Gentse Floraliën
Lucien De Cock	Algemeen secretaris van de Gentse Floraliën
Robert Delmotte	Penningmeester van de Gentse Floraliën
1951 Jef Nachtergaele	Kapelmeester van <i>De Verenigde Werklieden</i>
1952 Geen uitreiking	
1953 Geen uitreiking	
1954 Prof. Dr. Hans Van Werveke	Historicus
1955 Clemens René Quatacker	Violist
1956 Prof. Dr. Firmin De Smidt	Broeder
1957 Henri Nowé	Stadsarchivaris
1958 Paul Eeckhout	Conservator van het Museum voor Schone Kunsten
1959 Prof. Jan Briers	Stichter van het Festival van Vlaanderen
1960 Herman Thiery	Schrijver (pseudoniem Johan Daisne)
1961 Prof. Dr. Paul De Keyser	Kunsthistoricus en volkskundige
1962 Jan Anteunis	Beeldhouwer
1963 Julien Boes	Stadsarchivaris
1964 Alex Wauters	Kunstschilder
1965 Edmond Boonen	Dichter

1966	Georges Chabot	Kunstschilder en criticus
1967	Adrien Bressers	Architect, restaurateur Sint-Niklaaskerk
1968	Paul Van Aerden	Voorzitter Koninklijk Landjuweel
1969	Prof. Dr. Frits Derom	Chirurg
1970	Ir. Jan Coene	Directeur van de werken aan de E3
1971	Rita Gorr	Operadiva
1972	Rudy Werthen	Musicus en vioolvirtuoos
1973	Prof. Dr. François	Oogheekkundige
1974	Gabriël Verschraegen	Organist
1975	Frits Meyvaert	Voorzitter Internationale Jaarbeurs Gent
1976	Geraard Van Den Daele	Ereburgemeester
1977	Armand Pien	Weerkundige
1978	Prof. Dr. Aubin Heyndrickx	Toxicoloog
1979	Louis De Meester	Componist
1980	Prof. Daniël Van de Pitte	Burgerlijk bouwkundige (gewapend beton)
1981	Lucien Goethals	Componist van elektronische muziek
1982	Placide De Paepe	Ereburgemeester
1983	Oscar Bonnevalle	Kunstschilder
1984	Freek Neyrinck	Toneelauteur
1985	Jacques Vandersichel	Verslaggever van de B.R.T.
1986	Prof. Antonin Van Elslander	Hoogleraar literatuur
1987	Jef Wauters	Kunstschilder
1988	Jean-Pierre Goetghebeur	Docent filosofie, pionier minder-validen
1989	Em. Prof. baron Marc Van Montagu	Hoogleraar genetische plantkunde
1990	Prof. Marcel Anselin	Hoogleraar ruimtelijke ordening
1991	Hilda De Groote	Operadiva
1992	Michel Debackere	Hoogleraar
1993	Guy Puttevils	Archivaris circusleven
1994	Henri Philippe Persin	Afgevaardigde beheerder van de Internationale Jaarbeurs Gent
1995	Gilbert Temmerman	Ereburgemeester
1996	Jacques Rogge	Internationaal Olympisch Comité
1997	Helmut Lottigiers	Zanger (pseudoniem Helmut Lotti)
1998	Jacques Dubrulle	Internationaal Filmfestival
1999	Jan Briers jr.	Festival van Vlaanderen
2000	Erwin Provoost	TV-producer (van o.a. de reeks <i>Flikken</i>)

(Archief van het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen der Stad Gent)

^{29/} *Onze Dekenijen*, jaargang 1957, nr. 2, p. 1.

^{30/} Op de voorzijde van deze stukken prijkt de rij van de drie Gentse torens, tussen ERKENTELIJKEIDSMEDAILLE (*sic*) en KONINKLIJK VERBOND / DER GE-
BUURTDEKENIJEN / VAN DE STAD GENT; de keerzijde vertoont nog steeds de
feniks en het Gents wapenschildje van Anteunis, maar de omschriften zijn wegge-
laten en vervangen door HOU ENDE TROU (bovenaan). Er werden 50 exemplaren
besteld, maar na een eerste uitreiking in 2001 aan de Gentse jazzpianist
Norbert Detaeye werd de spellingsfout in de tekst (ERKENTELIJKEIDSME-
DAILLE zonder H) opgemerkt en werden de resterende 49 exemplaren terugge-
stuurd naar de fabrikant. In 2003 werd het eerste van de 50 stukken met verbeterd
opschrift uitgereikt (Gegevens verstrekt door het secretariaat van het Koninklijk
Verbond der Gebuurtedekenijen der Stad Gent).

- 31/ Archief van het dienstencentrum Ledeberg, register *Gemeenteraden 1949 tot 1952* (nr. 172.2), p. 201.
- 32/ Twee stroken, de ene van keel en de andere van goud, vertikaal geplaatst, de strook van keel tegen de vaandelstok [Archief van het dienstencentrum Ledeberg, register *Gemeenteraden 1949 tot 1952* (nr. 172.2), p. 201].
- 33/ Dit bas-reliëf van 170 cm hoog en 25 cm diep is in Euville-kunststeen uitgevoerd door de Gentse aannemer Scifort en beeldhouwer Van den Meerssche [Archief van het dienstencentrum Ledeberg, register *Gemeenteraden 1949 tot 1952* (nr. 172.2), p. 201].
- 34/ Archief van het dienstencentrum Gentbrugge, *Register der beraadslagingen van 6 juli 1951 tot 5 december 1956*, p. 114: *Zitting van 22 oktober 1953*.
- 35/ Archief van het dienstencentrum Gentbrugge, *Register der beraadslagingen van 6 juli 1951 tot 5 december 1956*, p. 114: *Zitting van 22 oktober 1953*: brief van het Ministerie van Binnenlandse zaken dd. 29 september 1953.
- 36/ De Gentenaar, 24, 27 en 29 augustus 1954.
- 37/ De Auto-Motor Club Gent Center was gevestigd aan de Hooiaard te Gent en bestaat niet meer. De naam “Begonia-Rallye” werd later door andere organisaties overgenomen.
- 38/ In de eerste decennia van de negentiende eeuw was het een “must” voor elke Gentenaar die een belangrijke positie bekleedde om lid te worden van één der vier hoofdgilden. Het zeer hoog inschrijvingsgeld (tot zesendertig frank !) maakte ze tot elitaire verenigingen waar de schuttersactiviteiten van secundaire betekenis waren. Een aantal mannen uit de burgerij die ook de kruisboogsport wensten te beoefenen, stichtten daarom in 1820 of 1821 in de herberg *De Koning van Spagnien* een nieuwe schuttersvereniging die onder het patronaatschap van de heilige Rochus werd geplaatst. Het was de eerste Gentse kruisboogmaatschappij zonder wortels in het Ancien Régime. In de daaropvolgende jaren ontstonden er nog een tiental andere, die echter alle voor de eeuwwisseling verdwenen. Sint-Rochus overleefde met vallen en opstaan deze moeilijke periodes. In 1920 kreeg ze de titel van Koninklijke maatschappij en op 4 mei 1958 verleende de Hoofdgilde van Sint-Joris haar de toelating om “Oude Gilde” genoemd te worden (B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 7 & 26).
- 39/ B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 26.
- 40/ Het nieuw blazoen draagt de definitieve benaming *Oude Koninklyke Gilde Sint Rochus*. Het benodigde zilver voor het gieten van de breuken en de draagtekens van de bestuursleden verkreeg Anteunis door de toen nog circulerende zilveren geldstukken op te sparen.
- 41/ Dit zijn de twee nog overblijvende kruisbooggilden van Gent. De trofee blijft bij Sint-Rochus, maar voor iedere overwinning wordt een plaatje met het ingegraveerd jaar aangebracht langs de kant van het embleem van de gilde in kwestie.
- 42/ Octaaf Peeters (° 20-2-1924) sloot aan bij Sint-Rochus in 1950. Hij behaalde er de koningstitel op de twintig meter in 1951 en 1973 en werd op dezelfde afstand kampioen van België in 1954 (B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 67-68).

- 43/ Stany Vanderhaeghen werd in 1956 lid van Sint-Rochus en van de kort voordien opgerichte Air Rifle Club Ghent. Bij Sint-Rochus was hij lange tijd wapenmeester. Hij behaalde er de koningstitel op de 20 meter (1974 en 1979), op de 10 meter (1964, 1968, 1972, 1980 en 1984) en op de 6 meter (1961) en de Trofee Anteunis (1960). Bij de Air Rifle Club werd hij koning in 1963 (B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 68).
- 44/ Archief van de Sint-Rochusgilde.
- 45/ B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 62.
- 46/ B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 56.
- 47/ B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 26.
- 48/ De dag begint met een misviering in de nabijgelegen Sint-Pieterskerk, gevolgd door de algemene vergadering. Deze wordt afgesloten met het zingen van het Sint-Rochuslied, dat gecomponeerd werd door Paul Rutger (Roger Pauwels, Maria-kerke 1933-1981) op een tekst van Jan Anteunis en Octaaf Peeters. Daarna volgen een gezamenlijke lunch, de eedaflegging en de koningsschietsing.
- 49/ *Onze Dekenijen*, jaargang 1963, nr. 2, p. 2.
- 50/ Op zaterdag 22 juni werd het Dekenhuis, dat in het Museum voor Volkskunde (huidig Huis van Alijn) werd ingericht, plechtig ingehuldigd. Op zondag 23 juni opende de tentoonstelling “100 jaar Gentse Stadsgezichten” (afkomstig uit het privé-bezit van Mevr. Raoul Van Trappen) in de beurs op de Kouter. De viering werden afgesloten met een plechtige mis in de Sint-Michielskerk en een jubileumfeestmaal, gevolgd door bal en gezellig samenzijn, in de feestzaal van de *Kunsten Letterenkring* aan de Recolettenlei.
- 51/ *Onze Dekenijen*, jaargang 1962, nr. 5, p. 3.
- 52/ N. LEHOUCQ & T. VALCKE, *op. cit.*, p. 261.
- 53/ Na de eerste twee Europese kampioenschappen, die in 1958 en 1959 plaatsvonden, werd besloten om deze wedstrijden om de twee jaar te laten doorgaan. De eerste tien gingen door in de volgende steden:
1958 Gent (België)	1967 St.-Johann in Pongau (Oostenrijk)
1959 Zundert (Nederland)	1969 Gent (België)
1961 Parijs (Frankrijk)	1971 Zundert (Nederland)
1963 Romanshorn (Zweden)	1973 Turbenthal (Zweden)
1965 München-Allach (Duitsland)	1975 München (Duitsland)
- (B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 64).
- 54/ B. BAILLIEUL, *op. cit.*, p. 64.
- 55/ *De Medaille in België*; *op. cit.*, nr. 2, oktober-december 1969, ASJ. 1/1969/37.
- 56/ Informatie verstrekt door S. Vanderhaeghen, voormalig lid van A.R.C. Ghent.